

Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού
Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου

Βιβλίο μαθητή

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ιωάννης Κοηλιόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής

Ιάκωβος Μιχαηλίδης

Επίκουρος Καθηγητής, ΑΠΘ

Αθανάσιος Καλλιανιώτης

Σχολικός Σύμβουλος

Δρ Νεότερης Ιστορίας

Χαράλαμπος Μηνάογλου

Εκπαιδευτικός, Δ.Ε.

Δρ Νεότερης Ιστορίας

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη

Καθηγήτρια, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Ιωάννης Κάππος

Σχολικός Σύμβουλος

Αντώνης Σμυρναίος

Σχολικός Σύμβουλος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Βασίλης Δημητριάδης

Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ
ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ

Γεώργιος Σκαθιάπας

Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ιωάννης Παπαρηγορίου*

Πρώην Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

University Studio Press

Εκδόσεις Επιστημονικών Βιβλίων & Περιοδικών

* συμμετείχε στο πρώτο μέρος του διδακτικού πακέτου

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ιωάννης Κοηλιόπουλος | Ιάκωβος Μιχαηλίδης
Αθανάσιος Καλλιανιώτης | Χαράλαμπος Μηνάογλου

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Ιστορία ΣΤ' Δημοτικού

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου

Στους μικρούς μας φίλους, μαθητές της ΣΤ' Δημοτικού

Αγαπητά μας παιδιά, στη διάρκεια της περσινής χρονιάς γνωρίσατε την ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, που ολοκληρώθηκε με την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453. Στους 11 περίπου αιώνες που κράτησε η κυριαρχία των Βυζαντινών διδαχθήκατε στοιχεία από την πολιτική ζωή, την οικονομία, τον πολιτισμό και την καθημερινή ζωή της αυτοκρατορίας που ξεκίνησε ως ρωμαϊκό και κατέληξε ως ελληνικό κράτος. Φέτος θα συνεχίσουμε το συναρπαστικό μας ταξίδι στην Ιστορία με το βιβλίο «Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου». Είναι μια περίοδος πολύ σημαντική, η οποία ξεκινά από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και φτάνει μέχρι τις μέρες μας. Θα μας απασχολήσει κυρίως η ιστορία της πατρίδας μας, η ελληνική Ιστορία. Θα μιλήσουμε όμως και για τις εξελίξεις όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη και στον κόσμο ολόκληρο.

Για την περίοδο της ελληνικής ιστορίας, από την Άλωση έως την Επανάσταση του 1821 με την οποία δημιουργήθηκε το σύγχρονο ελληνικό κράτος, θα αναφερθούμε στις εξελίξεις στις ιστορικές ελληνικές χώρες. Με τον όρο αυτό εννοούμε τις περιοχές που αποτελούν την ελληνική χερσόνησο, τα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου πελάγους, τη Μικρά Ασία, τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη καθώς και την Κύπρο. Αυτές ήταν οι περιοχές όπου άκμασε ανέκαθεν ο ελληνικός πολιτισμός και όπου κατοικούσαν Έλληνες.

Στόχος μας είναι να σας μιλήσουμε για πρόσωπα και γεγονότα, μεγάλες μάχες και καταστροφικούς πολέμους μα και για τα ειρηνικά έργα των ανθρώπων, τον πολιτισμό που δημιούργησαν. Πιστεύουμε ότι έτσι θα σας βοηθήσουμε να καταλάβετε ότι η Ιστορία είναι τελικά η ίδια η ανθρώπινη ζωή, με τις καλές και τις άσχημες στιγμές της, και γι' αυτό πρέπει να την αντιμετωπίζουμε με σεβασμό.

Ελπίζουμε ότι ολοκληρώνοντας τη φετινή σχολική χρονιά σας, θα έχετε αποκτήσει περισσότερες ιστορικές γνώσεις αλλά κυρίως κριτική σκέψη και αγάπη για το παρελθόν, που είναι χρήσιμες για να σχεδιάσετε το μέλλον.

Καλή σχολική χρονιά!

Οι συγγραφείς του βιβλίου

Σημείωμα

Μικροί μας φίλοι,

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας θα μπορέσετε να το χρησιμοποιήσετε και να το χαρείτε καλύτερα, αν προσέξετε τον τρόπο που έχει γραφεί.

Κάθε κεφάλαιο ξεκινά με μια **εισαγωγή** (προοργανωτής) και την **ιστορική γραμμή**, πάνω στην οποία τοποθετούνται τα διάφορα ιστορικά γεγονότα. Ακολουθεί η αφήγηση, που πλαισιώνεται από το γλωσσάρι, όπου ερμηνεύονται άγνωστοι και τεχνικοί όροι, οι στήλες «Οι πηγές αφηγούνται» και «Ματιά στο παρελθόν» καθώς και εικονογραφικό υλικό. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με **ερωτήματα** κατανόησης και ερωτήματα επί των πηγών, για να ενισχύσουν την κριτική σας ικανότητα και να σας βοηθήσουν να κάνετε τους απαραίτητους συσχετισμούς.

Με πλάγια γράμματα είναι γραμμένες οι λέξεις που ερμηνεύονται στο γλωσσάρι, ενώ με έντονα γράμματα οι βασικές λέξεις του κάθε κεφαλαίου.

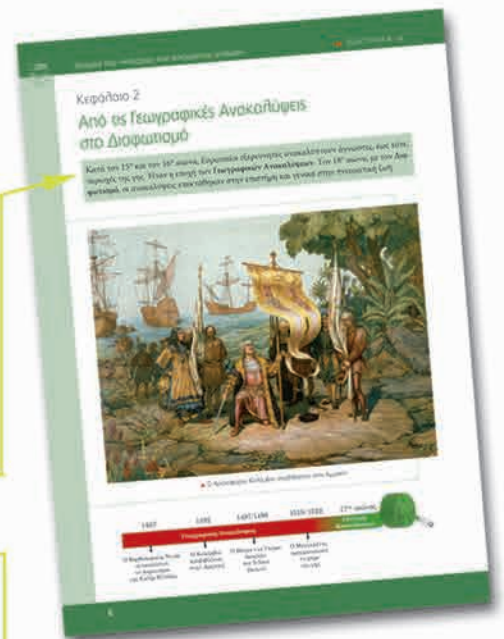
Στη στήλη «Οι πηγές αφηγούνται» περιλαμβάνονται κείμενα σύγχρονα των γεγονότων που αναλύονται. Οι πηγές έχουν ως σκοπό να σας βοηθήσουν να κατανοήσετε καλύτερα το πνεύμα της εποχής. Διαβάστε τις με προσοχή και συνδυάστε τις πληροφορίες που σας προσφέρουν με όσα περιλαμβάνονται στην αφήγηση.

Η στήλη «Ματιά στο παρελθόν» έχει ως στόχο της να σας βοηθήσει είτε να εμβαθύνετε σε κάποιο σημαντικό ζήτημα είτε να συνδυάσετε όσα διαβάσατε στην αφήγηση με τις γενικότερες εξελίξεις της περιόδου.

Το εικονογραφικό υλικό, τοποθετημένο στην αρχή και στο τέλος του κάθε κεφαλαίου, πηγάζει από την αφήγηση και συμβάλλει στη σφαιρική κατανόηση των ιστορικών γεγονότων.

Σε καμία περίπτωση μην οδηγηθείτε σε στείρα απομνημόνευση. Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο της αφήγησης και αναπλάστε τα ιστορικά γεγονότα με τη φαντασία σας, βάζοντας σε αυτά την προσωπική σας σφραγίδα. Η Ιστορία είναι αφήγηση, είναι εξερεύνηση, περιπέτεια, είναι γνώση του παρελθόντος.

Καλή περιήλθνησι!

Οι πηγές αφηγούνται...

Ματιά στο παρελθόν

Ερωτήματα

• Ποιες ήταν οι περίοδοι της μετανάστευσης των Ελλήνων;

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ Α 9

Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους (μέσα 15^{ου} αιώνα – αρχές 19^{ου} αιώνα)

1. Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση 12
2. Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις στο Διαφωτισμό 16
3. Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση 20

ΕΝΟΤΗΤΑ Β 25

Οι Έλληνες κάτω από την οθωμανική και τη λατινική κυριαρχία (1453-1821)

1. Η κατάκτηση της ελληνικής Χερσονήσου 28
2. Οι συνθήκες ζωής των υποδούλων 32
3. Η θρησκευτική και η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων 36
4. Οι Κλέφτες και οι Αρματολοί 40
5. Η οικονομική ζωή 44
6. Οι Έλληνες των παροικιών και των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών 48
7. Οι δάσκαλοι του Γένους 52
8. Ο Ρήγας Βελεσπινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής 58
9. Τα κυριότερα επαναστατικά κινήματα 62
10. Οι αγώνες των Σουλιωτών 66

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ 71

Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830)

1. Η Φιλική Εταιρεία 74
2. Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία 78
3. Η επανάσταση στην Πελοπόννησο 82
4. Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα 86
5. Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου 90
6. Η επανάσταση στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία 94
7. Η άλωση της Τριπολιτσάς 98
8. Οι αγώνες του Κανάρη 102
9. Η εκστρατεία του Δράμαλη - Δερβενάκια 106
10. Ο Μάρκος Μπότσαρης 110
11. Ο Ίμπραήμ στην Πελοπόννησο - ο Παπαφλέσσας 114
12. Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου - ο Διονύσιος Σολωμός 118

13. Οι αγώνες του Καραϊσκάκη	122
14. Ο Φιλελλητισμός	126
15. Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η Ναυμαχία του Ναυαρίνου.....	130
16. Οι Εθνοσυνελεύσεις και η πολιτική οργάνωση του Αγώνα	134
17. Ο Ιωάννης Καποδίστριας και το έργο του	138
18. Το τέλος της Επανάστασης και η ελληνική ανεξαρτησία	142

ΕΝΟΤΗΤΑ **Δ**

.....	147
-------	-----

Η Ελλάδα στον 19^ο αιώνα

1. Η βασιλεία του Όθωνα – ο Ιωάννης Κωλέττης	150
2. Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄ – ο Χαρίλαος Τρικούπης	154
3. Επαναστατικά κινήματα στη Μακεδονία και την Κρήτη	158
4. Η Ελλάδα στα τέλη του 19 ^{ου} αιώνα	162
5. Η Θράκη, η Μικρά Ασία και ο Πόντος, ακμαία ελληνικά κέντρα	166
6. Η κρίση στα Βαλκάνια	170

ΕΝΟΤΗΤΑ **Ε**

.....	175
-------	-----

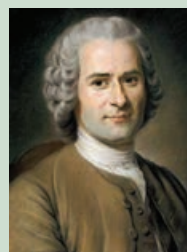
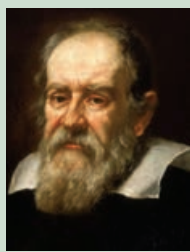
Η Ελλάδα στον 20^ό αιώνα

1. Από τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 στον Μακεδονικό Αγώνα	178
2. Το κίνημα στο Γουδί και η κυβέρνηση Βενιζέλου	182
3. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι	186
4. Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	190
5. Η Μικρασιατική Εκστρατεία και η Καταστροφή	194
6. Ο Μεσοπόλεμος	200
7. Το Αλβανικό Έπος	204
8. Η γερμανική επίθεση και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	208
9. Μία δεκαετία αγώνων και θυσιών για την ελευθερία (1941 - 1949)	212
10. Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950 - 1974)	218
11. Το Κυπριακό ζήτημα	224
12. Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία	230

Βιβλιογραφία	235
--------------------	-----

Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους
(μέσα 15^{ου} αιώνα – αρχές 19^{ου} αιώνα)

Πρώτη Ενότητα

Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους (μέσα 15^{ου} αιώνα – αρχές 19^{ου} αιώνα)

Πολιτικός χάρτης της Ευρώπης (1500 περίπου)

Εισαγωγή

Οι Νεότεροι Χρόνοι έχουν ως αφετηρία τους τα μέσα του 15^{ου} αιώνα. (Το 1453 καταλήφθηκε η Κωνσταντινούπολη από τους Οθωμανούς Τούρκους, ενώ στη Δυτική Ευρώπη τερματίστηκε ο Εκατονταετής Πόλεμος, ο οποίος ανέδειξε δύο εθνικά κράτη, την Αγγλία και την Γαλλία). Από τότε περίπου άρχισε σταδιακά να αλλάζει η κοινωνία του Μεσαίωνα και να διαμορφώνονται, κυρίως στη Δυτική Ευρώπη, βασικά χαρακτηριστικά του σύγχρονου πολιτισμού. Ιδιαίτερα έως το 1815 διάφορες ιδεολογικές, πολιτικές, πνευματικές και καλλιτεχνικές αλλαγές, μεγάλοι και σκληροί πόλεμοι, εξερευνήσεις μακριά από την ευρωπαϊκή ήπειρο αλλά και επαναστάσεις άλλαξαν ριζικά την κατάσταση. Ανέδειξαν νέες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές δυνάμεις καθώς και νέες αξίες, αρχές και θεσμούς.

Η πρώτη ενότητα αποτελείται από τρία κεφάλαια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση

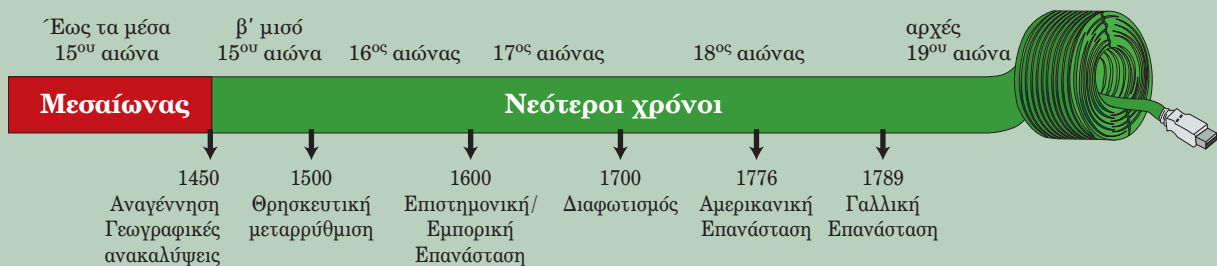
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις στο Διαφωτισμό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.

Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση

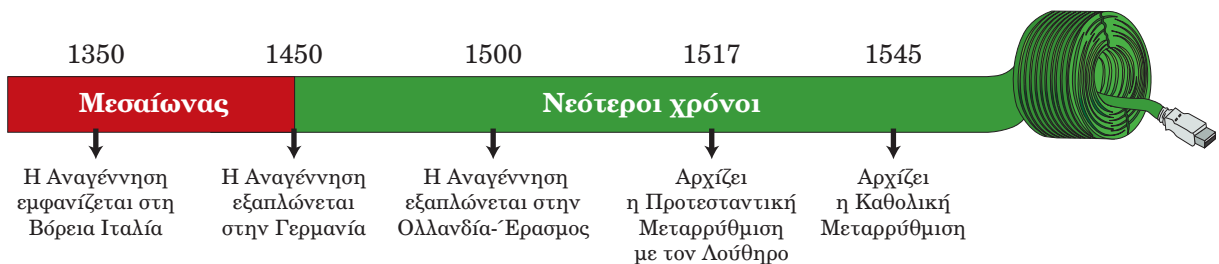
Κεφάλαιο 1

Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση

Η πνευματική και καλλιτεχνική κίνηση που εμφανίστηκε στην Ευρώπη στα μέσα του 14^{ου} αιώνα ονομάζεται **Αναγέννηση**. Στη διάρκεια της εκφράστηκαν νέες ιδέες, οι οποίες επηρέασαν πολλούς τομείς της ζωής των ανθρώπων. Κατά τον 16^ο αιώνα οι νέες ιδέες επεκτάθηκαν και στο χώρο της θρησκείας, οδηγώντας στη **Θρησκευτική Μεταρρύθμιση**.

◀ ▲ Φλωρεντία, η «πρωτεύουσα» της ευρωπαϊκής Αναγέννησης, σε σύγχρονη φωτογραφία και σε χαρακτηριστικό της εποχής της Αναγέννησης

Η Αναγέννηση εμφανίστηκε πρώτα στην περιοχή της Βόρειας Ιταλίας και μέσα σε δύο αιώνες διαδόθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κατά την Αναγέννηση οι άνθρωποι του πνεύματος στράφηκαν στη μελέτη του αρχαίου ελληνικού και του ρωμαϊκού πολιτισμού. Σ' αυτό βοήθησαν σημαντικά και Έλληνες λόγιοι, που κατέφυγαν στη Δυτική Ευρώπη αμέσως μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453).

Ένα κίνημα της Αναγέννησης, που εμπνεύστηκε από την ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα, ήταν ο Ουμανισμός (Ανθρωπισμός). Οι Ουμανιστές, πιστεύοντας στην αξία της γνώσης, έδωσαν έμφαση στον άνθρωπο και στις δυνατότητές του. Η διάδοση των ιδεών του Ουμανισμού διευκολύνθηκε πολύ από την εφεύρεση της *τυπογραφίας*.

Την εποχή αυτή τέχνες, όπως η ζωγραφική, η γλυπτική και η αρχιτεκτονική, γνωρίζουν μεγάλη άνθιση. Μεγάλες μορφές της Αναγέννησης ήταν οι ζωγράφοι Σάντρο Μποτιτσέλι, Λεονάρντο Ντα Βίντσι, Μιχαήλ Άγγελος και Ραφαήλ καθώς και ο αρχιτέκτονας Φίλιππος Μπρουνελέσκι. Σπουδαία προσωπικότητα ήταν και ο Ολλανδός θεολόγος και φιλόλογος Έρασμος, που θεωρούσε ως αρετές την καλοσύνη και την ανοχή. Την αγάπη για τα ανθρώπινα δημιουργήματα διέδωσε με τα έργα του ο Άγγλος θεατρικός συγγραφέας Ουίλιαμ Σαίξπηρ. Στην Ισπανία διακρίθηκαν ο Μιχαήλ Θερβάντες με το μυθιστόρημα «Δον Κιχώτης» κι ο ζωγράφος Δομήνικος Θεοτοκόπουλος ή Ελ Γκρέκο (Ο Έλληνας).

Εκτός όμως από τα γράμματα και τις τέχνες, αναπτύχθηκαν και οι επιστήμες. Την περίοδο της Αναγέννησης διατυπώθηκαν οι *αστρονομικές θεωρίες* του Κοπέρνικου και του Γαλιλαίου, ενώ βελτιώθηκε πολύ η ανατομία και η ιατρική.

Στις αρχές του 16^{ου} αιώνα (1517) με τη **Θρησκευτική Μεταρρύθμιση** οι νέες αυτές ιδέες άρχισαν να επηρεάζουν και τη θρησκεία. Η πρώτη φάση της ονομάζεται Προτεσταντική Μεταρρύθμιση. Οι Προτεστάντες, με επικεφαλής τον Γερμανό μοναχό Μαρτίνο Λούθηρο, εναντιώθηκαν στην εξουσία του Πάπα και στις καταχρήσεις της και δημιούργησαν ξεχωριστή γερμανική εκκλησία. Παρόμοιες ήταν οι εξελίξεις στην Αγγλία αλλά και στην Ελβετία, με πρωτεργάτη τον Ιωάννη Καλβίνο. Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία αντέδρασε στην Προτεσταντική Μεταρρύθμιση με την Καθολική Μεταρρύθμιση, προσπαθώντας με μια σειρά από μέτρα, όπως για παράδειγμα την ίδρυση θρησκευτικών ταγμάτων, να φέρει και πάλι τους Προτεστάντες με το μέρος της.

Την περίοδο της Αναγέννησης συχνόι ήταν οι πόλεμοι μεταξύ Προτεσταντών και Καθολικών. Από την άλλη πλευρά όμως, ενισχύθηκε η πίστη στη λογική και στην αυτονομία του ανθρώπου ενώ αναπτύχθηκε, κυρίως στο αγγλικό πολιτικό σύστημα, η αρχή της *αντιπροσωπευτικής εξουσίας*.

Γλωσσάρι

Μεσαίωνας: Έτσι ονομάζεται, η χρονική περίοδος από τη διάλυση της Δυτικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας έως την Αναγέννηση (5^{ος} – μέσα 15^{ου} αιώνα). Η περίοδος αυτή συμπίπτει σχεδόν με τα χρόνια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Τυπογραφία: Η εκτύπωση βιβλίων με τη χρήση κινητών στοιχείων από μέταλλο. Η χρησιμοποίηση τυπογραφικών στοιχείων ξεκίνησε το 1041 από την Κίνα. Τελειοποιήθηκε από τον Γερμανό Ιωάννη Γουτεμβέργιο.

Αστρονομικές θεωρίες: Έτσι αποκαλούνται οι θεωρίες που περιγράφουν την κίνηση των πλανητών. Ιδιαίτερα γνωστή είναι η ηλιοκεντρική θεωρία του Κοπέρνικου, που δημοσιεύθηκε το 1543. Σύμφωνα με αυτήν, η Γη και οι άλλοι πλανήτες κινούνται γύρω από τον ήλιο σε ομόκεντρους κύκλους. Έως τότε οι άνθρωποι πίστευαν πως η γη είναι ακίνητη και αποτελεί το κέντρο του σύμπαντος.

Αντιπροσωπευτική εξουσία: Η εξουσία που ασκείται μέσω αντιπροσώπων, οι οποίοι εκλέγονται από το λαό.

Οι πηγές αφηγούνται...

1. Ο Δον Κιχώτης ξεκινά το ταξίδι του

«Όταν τελείωσε αυτές του τις προετοιμασίες (ο Δον Κιχώτης) δεν ήθελε πια να χάνει καιρό, κι αποφάσισε να βάλει μπροστά τα σχέδιά του. Γιατί συλλογιότανε πόσο μεγάλη ζημιά έπρεπε να είναι για τον κόσμο κάθε αργοπορία του: τόσες ήταν οι δυστυχίες που λογάριζε ν' ανακουφίσει, τόσα άδικα να διορθώσει, τόσες πλάνες να σκορπίσει και καταχρήσεις να τιμωρήσει και χρέη να ξεπληρώσει. Κι έτσι, δίχως ν' ανακοινώσει σε κανέναν τους σκοπούς του και δίχως κανέναν να τον δει, ένα πρωί, πριν να ξημερώσει μια από τις πιο καυτερές ημέρες του Ιουλίου, αρματώθηκε με όλα του τα όπλα, ανέβηκε στο Ροσινάντε (το άλογό του), έβαλε στο κεφάλι του το κράνος του, πέρασε στο μπράτσο του την ασπίδα, άρπαξε το κοντάρι του και από την πισινή πόρτα της αυλής βγήκε στον κάμπο, γεμάτος χαρά που έβλεπε με πόση ευκολία άρχιζε να εφαρμόζει το ευγενικό του σχέδιο».

Μιχαήλ Θερβάντες, *Ο Δον Κιχώτης*, μετάφραση και πρόλογος Κ. Καρθαίου, Αθήνα 1954, σ. 40.

2. Ο Μαρτίνος Λούθηρος αμφισβητεί το αλάθητο του Πάπα

«Εάν δε με πείσουν, με επιχειρήματα από την Αγία Γραφή ή με αδιάσειστη λογική, δεν μπορώ να αναιρέσω τις θέσεις μου, γιατί δεν πιστεύω στο αλάθητο του πάπα, ούτε στο αλάθητο των συνόδων, γιατί όλοι γνωρίζουν ότι πολλές φορές και οι πάπες και οι σύνοδοι έχουν σφάλει και έχουν πέσει σε αντιφάσεις. Εγώ έχω πειστεί από τα βιβλικά επιχειρήματα που έχω ήδη αναφέρει, και είμαι απόλυτα ενωμένος με το λόγο του Θεού. Δεν μπορώ και δε θέλω να ανακαλέσω τίποτα, γιατί δεν είναι ορθό, και αντίθετα είναι επικίνδυνο να πράττει κανείς αντίθετα με τη φωνή της συνείδησής του.

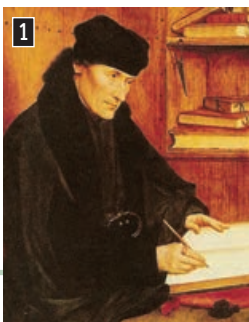
Ο Θεός ας με βοηθήσει».

Απόσπασμα από την απολογία του Μαρτίνου Λούθηρου ενώπιον της Γερμανικής Βουλής (1521).

Ματιά στο παρελθόν

Η εφεύρεση της Τυπογραφίας

Ο Ιωάννης Γουτεμβέργιος (1398-1468) θεωρείται ο εφευρέτης της τυπογραφίας. Η έκδοση της Βίβλου με τη νέα τεχνική, την πενταετία 1450-1455, δικαιολογημένα χαρακτηρίστηκε ως μια μεγάλη στιγμή στη νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία, αφού έδωσε ώθηση στη διάδοση του βιβλίου.

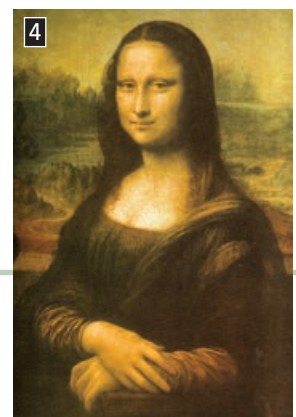
▲ Πορτρέτο του Έρασμου

▲ Πορτρέτο του Γαλιλαίου

▲ Ο Μαρτίνος Λούθηρος

▲ Ντα Βίντσι, *Μόνα Λίζα*, Παρίσι, Λούβρο

▲ Ελ Γκρέκο (1541-1614), *Η προσκύνηση των Ποιμένων*, Μαδρίτη, Πράδο

▲ Ραφαήλ, *Η Σχολή των Αθηνών*, Ανάκτορα του Βατικανού, Αίθουσα της Υπογραφής

▲ Ο Αρχιεπίσκοπος Νίκαιας και μετέπειτα Καρδινάλιος* Βασίλειος Βησσαρίων συνέβαλε στη διάδοση του ελληνικού πολιτισμού στη Δυτική Ευρώπη

▲ Πώληση συχωροχαρτιών από ιερείς της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας

▲ Μιχαήλ Άγγελος, *Η Δεύτερα Παρουσία*, Ανάκτορα του Βατικανού, Καπέλα Σιξτίνα

* Καρδινάλιος: ανώτερος κληρικός της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας

👉 Ερωτήματα

- Ποιοι καλλιτεχνικοί και επιστημονικοί τομείς αναπτύχθηκαν κυρίως την περίοδο της Αναγέννησης;
- Με βάση την Πηγή 2, τι επικαλείται ο Μαρτίνος Λούθηρος για να στηρίξει την απόφασή του να αμφισβητήσει το αλάθητο του Πάπα;

Κεφάλαιο 2

Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις
στο Διαφωτισμό

Κατά τον 15^ο και τον 16^ο αιώνα, Ευρωπαίοι εξερευνητές ανακαλύπτουν άγνωστες, έως τότε, περιοχές της γης. Ήταν η εποχή των Γεωγραφικών Ανακαλύψεων, που άλλαξαν τη ζωή των ανθρώπων. Τον 18^ο αιώνα, με τον Διαφωτισμό, οι αλλαγές επεκτάθηκαν στην επιστήμη και γενικά στην πνευματική ζωή.

▲ Ο Χριστόφορος Κολόμβος αποβιβάζεται στην αμερικανική ήπειρο

